

EDITURA PARALELA 45

VASILE ANDRU (1942-2016) s-a născut în 22 mai în Bucovina, regatul României. A fost prozator și eseist, membru al Uniunii Scriitorilor și al PEN-Clubului. Studii universitare la Iași, absolvite în 1965. A predat cursuri la Facultatea de Filologie din Suceava (1967-1974) și la Facultatea de Ziaristică din București (1991-1993). Redactor principal la *Viața Românească* până în 2006. Din 2006 este redactor la revista *Lumină Lină* (*Gracious Light*) din New York. Stagii de practică zen în Centrul Deshimaru, La Gendronnière în 1991. Stagii de Vedanta, cu bursă Sivananda, la Neyyar Dam, India, în 1992, 1996. Retrageri spirituale pe Muntele Athos în 1997, 1998. Cercetări antropologice în Polinezia în 1999, 2000.

În 1990, întemeiază și coordonează Centrul Român de Practică Isihastă. Timp de 25 de ani, ține conferințe-atelier de practică isihastă. Organizează retrageri spirituale în Câmpulung Bucovina, Tg. Jiu, Sâmbăta de Sus, Cernica și stagii sapiențiale la Chișinău, la Kalymnos (Grecia), Padova, Ischia (Italia), Barcelona, New York și San Francisco, Sydney.

SCRIERI. Selectiv: a) romane și povestiri: *Iutlanda posibilă*, 1970; *Mirele*, 1975; *Arheologia dorințelor*, 1977; *Noaptea împăratului*, 1979; *O zi spre sfârșitul secolului*, 1983; *Turnul*, 1985; *Progresia Diana*, 1987; *Muntele Calvarului*, 1991; *Un univers cu o singură ieșire*, 1997; *Păsările cerului*, 1999; *Grădinile ascunse*, 2006, 2016 (ediție definitivă); *Veacul meu, fiara mea*, 2014; *Opt chipuri ale singurătății*, 2016; *Zece povestiri antume*, 2016. b) cărți de antropologie culturală și spiritualitate: *Viață și semn*, 1989; *Terapia destinului*, 1994; *India văzută și nevăzută*, 1993; *Mistici din Carpați*, 1998; *Istorie și taină la Muntele Athos*, 2001; *Isihasmul sau meșteșugul liniștirii*, 2002; *Întâlniri cu maeștri vizionari. Călătorii inițiatice*, 2003; *Înțelepciune indiană*, 2005; *Psihoterapie isihastă*, 2010; *Surâd, deci exist*, 2010; *Exorcismele. De la origini până la Tanacu*, 2012; *Geografia sacră și profană a vieții*, 2015; *Peregrin în centrul lumii*, 2016; *Apusul misticii populare (Farmece, legări, dezlegări)*, 2016.

VASILE ANDRU

Neoisihasmul

Controverse

Editura Paralela 45

Editor: Călin Vlasie

Redactare: Mihaela Pogonici
Tehnoredactare: Stelian Bigan
Coperta: Ionuț Broștianu
Prepress: Marius Badea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANDRU, VASILE

Neoisihasmul : controverse / Vasile Andru. - Pitești :
Paralela 45, 2016
ISBN 978-973- 47-2460- 4

248

Copyright © Editura Paralela 45, 2016, pentru prezenta ediție
Prezenta lucrare folosește denumiri ce constituie mărci
înregistrate, iar conținutul este protejat de legislația
privind dreptul de proprietate intelectuală.

Neoisihasmul

Neoisihasmul este un termen pe care l-a propus Părintele Teofil Părăian. El se referă la: isihasm cu mireni, ales de tot mai mulți mireni, individual sau în grupuri. Făcut în lume, de tot mai mulți mireni, înmulțește rugăciunea în lume.

Pot exista diferențe între isihasmul tradițional și neoisihasm, diferențe perfect normale, prin timp, prin limbaj, prin mediu. Rugăciunea de toată vremea a mirenilor nu este totuna cu „rugăciunea prin care se mântuiesc călugării”, deși în ambele cazuri se folosește aceeași formulă.

Isihastul mirean nu se agață de un duhovnic care să-l îndrume, pur și simplu pentru că ar avea nevoie de un duhovnic care să fi practicat isihasmul, ori așa ceva, zice Părintele Teofil, nu există – el n-a întâlnit, în

55 de ani de bucurie neoisihastă, niciun singur duhovnic cunoscător în isihasm.

Evident, Părintele Teofil, prin înțelepciune, este cu cel puțin 55 de ani înaintea vremii sale.

Părintele Teofil a vorbit despre neoisihasm prin anii 1993-1995, când isihasmul cu mireni luase o amploare cu consecințe notabile.

Cum isihasmul era practicat de un public mirean tot mai numeros, a apărut o reacție oficială, nu sinodală, dar din partea unor clerici însemnați, cum că isihasmul cu mireni, neoisihasmul, este „necanonic”, o anomalie. Atunci Părintele Părăian intervine foarte competent și spune:

Ba este o bucurie! Pentru că sporește rugăciunea în lumea de azi! Neoisihasmul e o bucurie, și chiar este timpul să fie încurajat.

Părintele Teofil a vorbit despre neoisihasm numai în prezența neoisihăștilor. Nu a vrut să-l scoată în prim-plan, ci doar să-i certifice pe cei care lucrau deja. Deci nu a făcut pledoarie pentru acest fenomen, ci doar l-a constatat și acreditat în fața celor care erau în temă.

V.A.

Cele șapte controverse (sau erezii?) ortodoxe românești din anii '90

În noiembrie 1994, m-am reîntâlnit cu Părintele Ioanichie Bălan la Sihăstria. Trecuseră trei ani de la precedenta noastră întâlnire. Trei ani care au creat între noi distanțe amare.

Înainte de Revoluție, fusesem răsfățatul Părintelui Ioanichie. Îl vizitam atunci la Mănăstirea Bistrița, satul Viișoara; după felul cum mă primea, cred că dânsul vedea în mine un posibil ucenic mirean care-i trebuia. Sau măcar un „purtător de cuvânt” spre lumea albă.

Îl bucurasem cu cartea *Viață și semn* (1989), unde vorbeam și despre cartea sa *Convorbiri duhovnicești*, și mai vorbeam despre *homo religiosus* într-un veac ateu. Se mirase că am reușit să contracarez rigorile cenzurii și să

Cu Părintele Stăniloae, despre experiențe spirituale

Miercuri, 8 iunie 1987

I-am dat un telefon Părintelui Dumitru Stăniloae, voiam să-l văd. Părintele Stăniloae mi-a răspuns cald că mă așteaptă, pot să vin.

Intru la părintele (str. Cernica, 6). Încăpere strâmtă, plină de cărți. El, bătrân, alb. Simte că-i contemplan bătrânețea și-mi spune: „Am 84 de ani! E o vârstă...” Îmi spune că îl dor ochii, nu știe dacă va mai putea termina ultima sa carte, despre figura lui Iisus în Evanghelie.

Era un om al cărții, ori eu eram însetat de oameni ai experienței. Am avut rezezeala să-i spun acest lucru. Atunci mi-a scos o lucrare a sa care se numea *Prière de Jésus et expérience du Saint-Esprit*, apărută la Paris.

O artă filocalică de a trăi

— *T*ocmai ai încheiat tabăra isihastă de la Câmpulung Moldovenesc, care anul acesta, 2012, a avut ca generic: O artă filocalică de a trăi. Magistre Vasile Andru, învață-ne odată și odată cum e cu viața asta subțire ca ața...

— Am numit-o Artă filocalică de a trăi ca să o disting de alte elaborări pe această temă. Latinii o numeau *Ars vivendi* sau *Ars bene vivendi*. Formulez această artă de a trăi și din perspectiva practicii isihaste.

— *Practică isihastă („meșteșugul liniștirii”), pe care o îndrumi de peste două decenii. Cu mirenii! L-ai adus în civilie. Pe isihasm, pe meșteșugul liniștirii.*

Am văzut că, în sala de la Câmpulung în care expui și faceți exercițiile, fundalul este coperta Filocaliei!

— Da, Constituția noastră este *Filocalia*. În spatele catedrei unde expuneam, era un panou mare cu *Filocalia*. Așa cum Traian

Cuprins

Neoisihasmul	5
Arhim. Teofil Părăian (extrase)	7
Dialog cu Părintele Teofil Părăian	15
Al doilea dialog cu Părintele Teofil Părăian	28
Îndreptarul de viață al Părintelui Teofil Părăian (Dialog din iulie 1995)....	38
Ultimii doi ani de viață ai Părintelui Teofil	41
Ultima săptămână de viață a Părintelui Teofil Părăian.....	48
Cele șapte controverse (sau erezii?) ortodoxe românești din anii '90.....	54
O execuție cu gloanțe oarbe la mănăstire ...	77
Microstagiul „Neoisihasmul” ținut la Târgu-Jiu, relatat de un participant.....	94
De la isihasmul folcloric la isihasmul niptic.....	100

Cu Părintele Stăniloae, despre experiențe spirituale	112
O artă filocalică de a trăi	122
Căsătoria ca ascetism pozitiv	129
Handicapul monahismului față de căsătorie.....	134
Mănăstirea din Essex, misionară, dar nu isihastă	139
<i>Incrementa atque decrementa</i> (Creșterea și descreșterea Cercului de Practică Isihastă)	151
Cum se ruga Hristos.....	156
<i>Pașii începătorului</i>	162
<i>Glosar de termeni tematici</i>	165